

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Светослав Св. Риболов

Богословски факултет при СУ „Св. Климент Охридски“

относно

дисертационно съчинение

„Пътят на духовен възход според Евагрий Понтийски“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

на Йоаннис Стефанос Каминис

Познавам г-н Каминис от 2016 г., когато работеше по магистърската си теза в Гърция. Веднага щом я защити, му предложих да кандидатства на общо основание в докторантската ни програма, тъй като езиковите му познания бяха съвсем достатъчни, а богословската му подготовка – отговаряща на изискванията за традиционно богословско образование. Така, през месец март, 2017 г., той започна докторантската си подготовка по патрология в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ като редовен докторант под мое научно ръководство. В рамките на докторантската си програма той взе успешно всичките си изпити и покри всички изисквания за редовен докторант по *теология и религия 2.4* (патрология) в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Общо представяне на дисертационния труд

актуалност на темата и резултати от изследването

Дисертационният труд на г-н Каминис обхваща 285 страници, съдържащи предговор и увод (1-38 с.), изложение в четири глави (39-256 с.), заключение (257-263) и библиография, базирана на използваната литература в турда (265-285 с.). Работата е осъществена според стандартите на изследванията в областта на патрологията в Европа, но особено важен компонент от методологията ѝ се явява поставянето на изследването в православен богословски контекст. Авторът е взел предвид всички изследвания върху Евагрий Понтийски не само в западната литература, но в Гърция, Русия и Сърбия, където този древнохристиянски писател е бил обект на изследване.

Акцентът на изследването е поставен правилно, съобразно заглавието, с пратическата част от учението на Евагрий Понтийски за духовното развитие на човека като път на спасението. Подчертано монашеският характер на неговите

съчинения е важен акцент в работата на г-н Каминис, която се явява новаторски опит за разработка на монашеско богословско наследство и то от епохата на Златния век на светоотеческата литература. Отчетени са както влиянията на знаменитите отци кападокийци върху Евагрий, така и неговия опит в пустинята на Египет, като умело в изложението г-н Каминис е изследвал паралелно детайли от учението на автора в зависимост от личното му битие като аскет и духовен учител.

В тази връзка бих искал да изтъкна пълното си съгласие с така описаните приноси моменти на изследването, тъй като то не само е първият опит у нас да се представи цялостно изследване върху мисълта на Евагрий Понтийски, но и представлява умел опит да се впише концепцията за „безстрастие“ (ἀπάθεια) в цялата монашеска традиция на православния изток, но погледната през съчиненията на този раннохристиянски аскет. Несъмнено реконструирането на учението на този автор за духовния възход на човека е оригинално изследване, което навлиза смело в предизвикателството да се идентифицират *степените на духовно възхождане и видовете съзерцания*, които споменава Евагрий. Също така, г-н Каминис несъмнено е направил важна находка в изследването си, като е доказал зависимостите с някои аспекти на неоплатоническата понятийност в творчеството на Евагрий Понтийски – специално върху опита от *светлината на ума*.

Бележки и препоръки

Единствените ми бележки към труда на г-н Йоаннис Стефанос Каминис са относно някои технически пропуски – най-вече отделни стилови недостатъци по текста, които лесно могат да се отстранят. Препоръчвам на г-н Каминис да издаде труда си на български език, а защо не и на друг език, тъй като предствлява ценен принос към православната богословска наука и към изследването на епохата на Късната античност като цяло.

Заклучение

Що се отнася до достойнствата на неговия труд, мога да кажа, че докторант Каминис следваше стриктно моите методологични препоръки, проучи широк кръг изследвания, посвети се изцяло на докторантурата си. Ясно очертаните цели и задачи на изследването, изключително подробната история на изследванията и ясната визия за значението на Евагрий Понтийски в православната монашеска традиция му позволиха да разгърне своето изследване като сериозен приносен труд. Дисциплинираната работа с изворите, познаването на Православното предание, искрената вяра и посветеност на Православието на докторант Каминис, го доведоха до настоящия завършек на робата му.

Отчитайки съответствието на дисертационния труд на Йоаннис Стефанос Каминис на изискванията на *Закона за развитие на академичния състав в Република България*, на *Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности* в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, както и спазването на всички процедури свързани с подготовката на докторантката и придвижването на труда за защита, препоръчвам почитаемото научно жури да му присъди научната степен „доктор“.

С уважение:

Доц. д-р Светослав Риболов